

Verkennd natuurwaardenonderzoek Elzendweg nabij nr. 12 te Bergharen

Van Dijk geo- en milieutechniek

Definitieve rapportage

Verkennd natuurwaardenonderzoek Elzendweg nabij nr. 12 te Bergharen

Van Dijk geo- en milieutechniek

Definitieve rapportage

Rapportnummer: 210x00224.069161_2

Datum: 23 december 2011

Contactpersoon opdrachtgever: Van Dijk geo- en milieutechniek
Dhr. ing. R.I. Satinover
Postbus 29
3454 ZG De Meern

Projectteam BRO: Mevrouw P. Maas, MSc
Mevrouw ing. G.S.A.J. Mennen

Trefwoorden: Verkennd natuuronderzoek
Gemeente Wijchen
Natuurbeschermingswet
Flora- en faunawet
Elzendweg nabij nr. 12 te Bergharen
Ruimtelijke ontwikkeling
Woningbouw en sloop

Bron foto kft: Hollandse Hoogte 14

Beknopte inhoud: In het kader van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aan de Elzendweg te Bergharen (gemeente Wijchen) is een verkennd natuurwaardenonderzoek uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar het voorkomen van beschermde flora en fauna in en direct rondom het plangebied.

Door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling binnen het plangebied zullen naar verwachting geen beschermde natuurwaarden verloren gaan. Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen kan geconcludeerd worden dat er geen belemmeringen op het gebied van natuurwetgeving- en beleid zijn. Het is daarom niet nodig om een aanvullend onderzoek naar het voorkomen van streng beschermde soorten uit te voeren.

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het verkennend natuurwaardenonderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. CONCLUSIE EN ADVIES	5
2.1 Natuurbeschermingswet	5
2.2 Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland	5
2.3 Flora- en faunawet	5
3. WERKWIJZE	7
4. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	9
4.1 Ligging van het plangebied	9
4.2 Beschrijving initiatief	10
4.3 Impressie van het plangebied	11
5. VERKENNEND NATUURWAARDENONDERZOEK	13
5.1 Natuurbeschermingswet	13
5.1.1 Ligging plangebied t.o.v. wettelijk beschermde gebieden	13
5.1.2 Effectbeoordeling	14
5.1.3 Conclusie Natuurbeschermingswet	14
5.2 Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland	14
5.2.1 Ligging plangebied t.o.v. planologisch beschermde gebieden	14
5.2.2 Effectbeoordeling	15
5.2.3 Conclusie Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland	15
5.3 Flora- en faunawet	16
5.3.1 Natuurwaarden plangebied	16
5.3.2 Effectbeoordeling	19
5.3.3 Conclusie Flora- en faunawet	20
6. LITERATUURLIJST	23

BIJLAGE: RUIMTELIJKE PLANNEN EN NATUURWETGEVING

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het verkennend natuurwaardenonderzoek

De opdrachtgever is van plan om een woonboerderij met twee wooneenheden met bijhorende garages/bergingen te realiseren op het perceel ten noordwesten van de bestaande woning aan de Elzendweg 12 te Bergharen. Daarnaast worden de bestaande schuren ten noorden van de woning aan de Elzendweg gesloopt.

In het kader van de juridisch-planologische procedure die doorlopen moet worden is onder andere een toetsing aan de Flora- en faunawet verplicht. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving en het natuurbeleid van Nederland. Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen vanuit natuurwetgeving en -beleid om de geplande ontwikkeling te realiseren.

1.2 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek gepresenteerd, samen met eventuele voorwaarden die aan het plan gesteld worden. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer.

In Hoofdstuk 4 worden de ligging en begrenzing van het plangebied en het beoogde initiatief beschreven. In Hoofdstuk 5 worden de bevindingen van het verkennend natuurwaardenonderzoek gegeven. Daarbij wordt ingegaan op de Natuurbeschermingswet, planologisch beschermde natuurwaarden en de aanwezige flora en fauna in het plangebied. Vervolgens is een effectbeoordeling gemaakt van de ruimtelijke ontwikkeling op aanwezige natuurwaarden in en direct rondom het plangebied.

Hoofdstuk 6 geeft de literatuurlijst en een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is tot slot in de bijlage van dit rapport opgenomen.

2. CONCLUSIE EN ADVIES

2.1 Natuurbeschermingswet

Gezien de aard van de ontwikkeling binnen het plangebied en de grote afstand tot beschermde Natura 2000-gebieden, zijn effecten op de aangewezen habitattypen en habitatsoorten van het beschermde gebied, redelijkerwijs uit te sluiten. Er hoeft geen rekening gehouden te worden met de wettelijke gebiedsbescherming.

2.2 Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland

Het is te verwachten dat door de ontwikkeling van het plangebied de menselijke activiteit in dit bosgebied enigszins zal toenemen (wandelen, honden uitlaten, fietsen). Afgezet tegen het huidige recreatieve gebruik van het bosgebied, zullen de effecten van deze factoren marginaal zijn.

Het is in dit kader aan te bevelen geen privé toegang te realiseren voor de nieuwe woningen naar het achterliggende bosgebied, daarvoor is reeds aan de noordwestzijde van het plangebied een geschikt wandelpad aanwezig. Vanuit de Ruimtelijke Verordening EHS van provincie Gelderland zijn er geen aanvullende voorwaarden aan het project verbonden.

2.3 Flora- en faunawet

Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur is het voorkomen van streng beschermde plant- en diersoorten binnen het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten. Door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling zullen daarnaast geen belangrijke natuurwaarden verloren gaan. Derhalve zijn (negatieve) effecten door de ruimtelijke ontwikkeling op deze soortgroepen redelijkerwijs uit te sluiten.

Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Indien dit niet mogelijk is, is het nodig om voorafgaand aan de werkzaamheden de opgaande begroeiingen direct rondom het plangebied (zoals de eiken aan de Elzendweg en de beplantingen rondom de te slopen schuren) te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op of rondom het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

Voor alle soorten, dus ook voor soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan alle aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Met inachtneming van de bovenstaande voorwaarden kan de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van zowel de sloop van de opslagschuren als de bouw van een nieuwe woonboerderij in overeenstemming met het natuurbeleid in Nederland plaatsvinden.

3. WERKWIJZE

Door middel van een verkennend natuurwaardenonderzoek wordt de waarde van de planlocatie bepaald voor beschermde soorten onder de Flora- en faunawet. Hier- toe is zowel een bronnenonderzoek uitgevoerd als een verkennend veldbezoek aan het plangebied gebracht.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevensbron- nen van beschermde planten en dieren, zoals algemene verspreidingsatlassen. Daar- naast zijn relevante beleidsstukken geraadpleegd. Op 14 december 2011 is door een eco- loog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het gebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. De te slopen bebouwingen zijn zowel aan de buiten- als binnenzijde geïnspecteerd. Opgaande begroeiingen op en rondom het terrein zijn tevens onderzocht. Het doel van dit veldbezoek is een beeld te krijgen van de *in situ* gebiedskenmerken zoals grondgebruik en potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen die van waarde kunnen zijn voor beschermde soorten.

Er is vervolgens een beoordeling gemaakt wat de effecten van de ingreep zijn op mogelijk aanwezige (beschermde) soorten. Daarnaast is aangegeven of vervolgon- derzoek nodig is om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen. Indien uit de verslaglegging naar voren komt dat beschermde soorten verwacht kunnen worden in het plangebied, wordt hierover advies uitgebracht en worden mogelijk te nemen vervolgstappen beschreven (zie Hoofdstuk 5 voor de effectbeoordeling en Hoofdstuk 2 voor de conclusies van dit onderzoek).

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventu- ele vervolgstappen vanuit natuurwetgeving en -beleid om de geplande ontwikke- ling te realiseren.

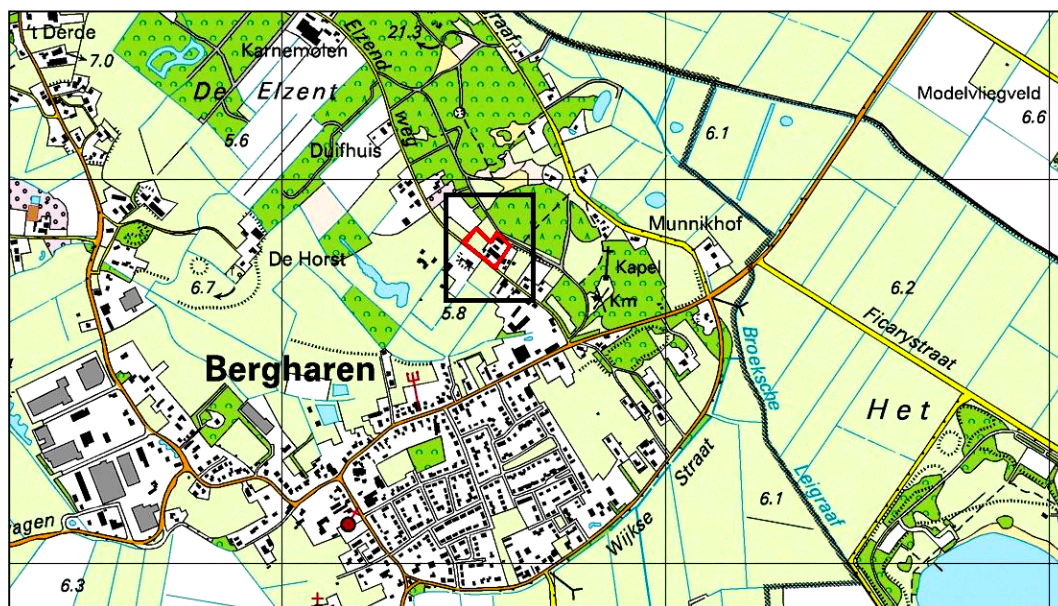
¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene advies- bureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aange- vuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Mi- nisterie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

4. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

4.1 Ligging van het plangebied

De noordzijde van het plangebied wordt begrensd door een groot gemengd bosgebied. In dit gebied ligt de 'Berg van Bergharen', een hoog gelegen zandgebied te midden van vlakke kleigronden. Het gebied bestaat grotendeels uit bos, met kleine stukjes stuifzand en heide. De Berg van Bergharen maakt deel uit van een groter rivierduincomplex, dat ongeveer 10.000 jaar geleden is opgewaaid uit de bedding van het vlechtende riviersysteem van de Rijn. In de loop der tijd zijn de duinen bedekt geraakt met rivierafzettingen. Ten oosten van het plangebied staat een historische beltmolen ("De Verrekijker").

Ten zuiden van het plangebied bevinden zich in agrarisch gebruik zijnde akkers en de woonkern van Bergharen. Bergharen is het grootste kerkdorp binnen de gemeente Wijchen met een kleine 2000 inwoners. Ten oosten bevinden zich open weidevelden, akkerland en boomgaarden. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 174,5 – 429,8².

Afbeelding 1: globale ligging van het plangebied aan de Elzendweg te Bergharen in gemeente Wijchen.

² De getallen staan respectievelijk voor de x- en de y-coördinaten van de linker benedenhoek van het betreffende km-vak.

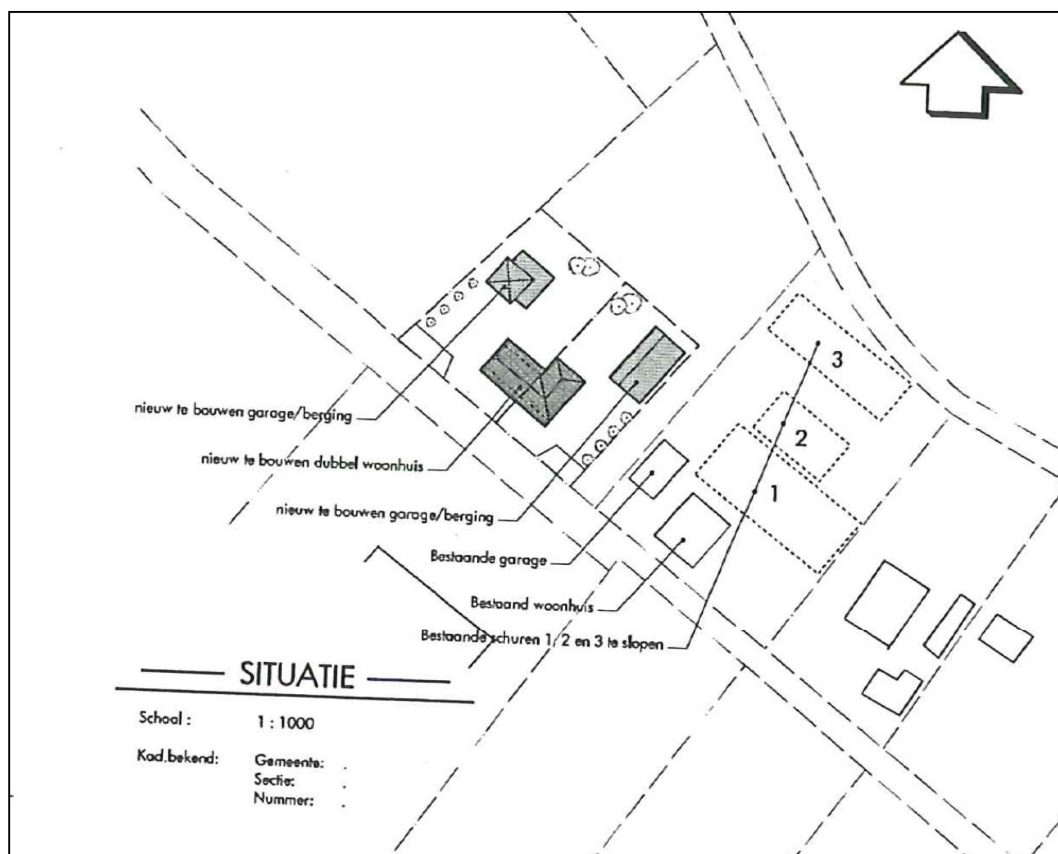
4.2 Beschrijving initiatief

In het plangebied zal een woonboerderij met daarin twee wooneenheden en daarbij horende garages/bergingen gerealiseerd worden op het perceel ten noordwesten van de bestaande woning aan de Elzendweg 12 te Bergharen. Daarnaast zullen de bestaande schuren ten noorden van de woning aan de Elzendweg 12 te Bergharen gesloopt worden. Een luchtfoto van de bestaande situatie van het plangebied is te zien in Afbeelding 2.

Afbeelding 2: luchtfoto van de bestaande situatie van het plangebied

Het terrein waar de woningen gerealiseerd zullen worden is in gebruik als open graasweide. Aan de zuidzijde van dit deel staan drie eikenbomen. Rondom de te slopen schuren zijn enkele verruigingssoorten aanwezig. Op het terrein waar de drie schuren gesloopt zullen worden is relatief weinig begroeiing aanwezig. De opgaande begroeiingen direct rondom de bestaande woning aan de Elzendweg nr. 12 (ten noorden en ten noordwesten) zullen in hun huidige vorm behouden blijven en maken geen onderdeel uit van de ruimtelijke ontwikkeling. Het plan voor het bouwen van een woonboerderij met twee wooneenheden met garages/berging aan de Elzendweg nabij nr. 12 te Bergharen is te zien in Afbeelding 3.

Afbeelding 3: schetsontwerp plangebied, hierin zijn de te realiseren woonboerderij en garages en de te slopen bebouwingen aangegeven; Architectenbureau Schreven BV, d.d. 14-03-2011

4.3 Impressie van het plangebied

In de foto-impressies is de bestaande situatie zoals ten tijde van het verkennende veldbezoek op het terrein te zien.

In de linker afbeelding is de bestaande woning aan de Elzendweg nr. 12 te zien, in de rechterafbeelding de meest noordelijk gelegen schuur, die gesloopt zal worden, met rondom opgaande begroeiingen (kleine bomen en struiken)

Impressie van de te slopen bebouwingen en de rommelhoekjes op het terrein, met links de meest noordelijk gelegen (te slopen) schuur en rechts de middelste (te slopen) schuur.

Impressie van de te slopen bebouwingen en de rommelhoekjes op het terrein, met links een doorkijk tussen de te slopenschuren en rechts de stapel pallets rondom een van de schuren.

Verschillende invliegmogelijkheden voor bijvoorbeeld verschillende vogelsoorten en vleermuizen., met links enkele openingen (gaten onderin, gaten in het dak) en rechts is duidelijk zichtbaar dat de gebouwen halfsteense muren hebben.

5. VERKENNEND NATUURWAARDENONDERZOEK

5.1 Natuurbeschermingswet

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn in Nederland gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied (voorheen ook wel Vogelrichtlijngebied of Habitatrichtlijngebied genoemd). In de bijlage van dit rapport is de achtergrond van de Natuurbeschermingswet gegeven. Voor elk gebied geldt een afzonderlijk aanwijzingsbesluit waarin het gebied wordt begrensd en waarin de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel een zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

5.1.1 Ligging plangebied t.o.v. wettelijk beschermde gebieden

Binnen een straal van 3 kilometer rondom het plangebied liggen geen wettelijk beschermde gebieden. Het projectgebied ligt daarmee buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied ligt op ongeveer 4 kilometer afstand van het projectgebied. Het gaat om het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal'. Het gebied ligt ten noorden van het plangebied. De ligging en begrenzing van dit Natura 2000-gebied is te zien in Afbeelding 4.

Afbeelding 4: ligging en begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' ten opzichte van het plangebied (wit omkaderd)

5.1.2 Effectbeoordeling

Wanneer negatieve gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling op de instandhoudingsdoelstellingen van het beschermde Natura 2000-gebied kunnen worden uitgesloten, zijn een verdere toetsing en aanvullende beoordeling niet nodig. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn: versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en toename menselijke activiteit etc. Gezien de aard van de ontwikkeling binnen het plangebied en de grote afstand zijn effecten op de aangewezen habitattypen en habitatsoorten van het beschermde natuurgebied over deze afstand redelijkerwijs uit te sluiten.

5.1.3 Conclusie Natuurbeschermingswet

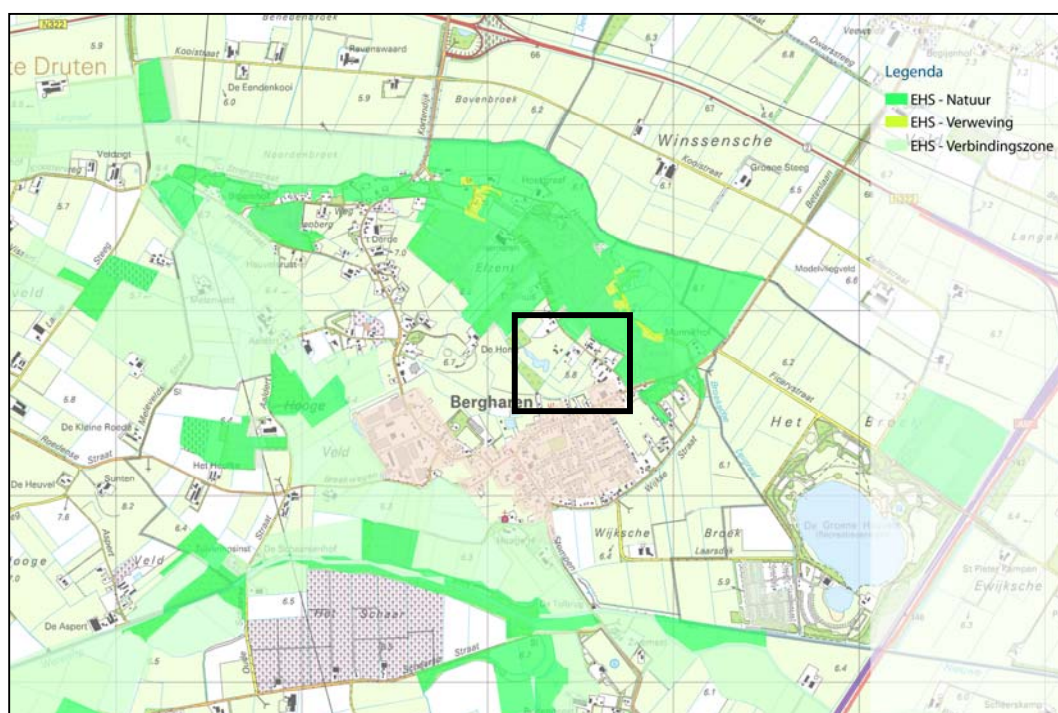
Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

5.2 Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland

Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen van gemeenten. De provincie richt zich hierbij op onderwerpen die van provinciaal belang zijn, zoals verstedelijking, natuur, nationale landschappen, water en glastuinbouw. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen. Het doel van de EHS is om te komen tot duurzame populaties van kwetsbare planten en diersoorten. Om de planten- en diersoorten gezond en veerkrachtig te houden, moeten ze in verschillende leefgebieden kunnen voorkomen. Dit is belangrijk voor de voortplanting; het bevordert de genetische variatie binnen een soort. Soorten hebben zo meer overlevingskansen en meer uitwisselingsmogelijkheden.

5.2.1 Ligging plangebied t.o.v. planologisch beschermde gebieden

Het bosgebied ten noorden van het plangebied is in de Ruimtelijke Verordening EHS van provincie Gelderland aangewezen als EHS. Het plangebied ligt dus feitelijk tegen de EHS aan. Het plangebied wordt door een ruiterspad en een hek gescheiden van het achterliggende bos. De ligging en begrenzing van de EHS van provincie Gelderland ten opzichte van het plangebied is te zien in Afbeelding 5.

Afbeelding 5: uitsnede van de Ruimtelijke Verordening van provincie Gelderland

5.2.2 Effectbeoordeling

Het aangrenzend EHS-bosgebied wordt recreatief gebruikt door onder andere wandelaars en ruiters. Het bos heeft aan de rand een open karakter, doordat er weinig ondergroei aanwezig is. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn verstoring door licht, geluid, trillingen en een toename van menselijke activiteit. Verstoring door licht, geluid en trillingen in het gebied zal met name tijdens de bouwwerkzaamheden een rol spelen; het betreft hier echter geen verstoring op lange-termijn. Het is daarnaast te verwachten dat door de ontwikkeling van het plangebied de menselijke activiteit in dit bosgebied enigszins zal toenemen (wandelen, honden uitlaten, fietsen). Afgezet tegen het huidige recreatieve gebruik van het bosgebied, zullen de effecten van deze factoren marginaal zijn. Het is in kader aan te bevelen geen privé toegang te realiseren voor de nieuwe woningen naar het achterliggende bosgebied, daarvoor is reeds aan de noordwestzijde van het plangebied een geschikt wandelpad aanwezig.

5.2.3 Conclusie Ruimtelijke Verordening EHS Gelderland

Vanuit de Ruimtelijke Verordening EHS van provincie Gelderland zijn er geen aanvullende voorwaarden aan het project verbonden. In het plan hoeft geen rekening gehouden te worden met de planologische gebiedsbescherming.

5.3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Dat betekent onder andere dat opzettelijke verstoring niet is toegestaan.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde diersoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treeden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen. Met passende maatregelen kan de aanvraagprocedure voor een ontheffing voorkomen worden. Voor soorten van 'tabel 2' geldt bovendien dat een ontheffing niet nodig is wanneer gewerkt wordt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode. Als passende maatregelen niet mogelijk zijn, dan dient er een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een belang behorende bij het beschermingsregime waaronder de soort beschermd wordt.

5.3.1 Natuurwaarden plangebied

In deze paragraaf worden de aangetroffen en de te verwachten beschermde natuurwaarden beschreven. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten.

Vaatplanten

In het plangebied komen met name in het deel rondom de te slopen schuren opgaande begroeiingen voor. Het gaat hier om algemene soorten. Aan de zuidwestzijde, waar de ontsluiting van het plangebied aan de Elzendweg voorzien is, staan drie eikenbomen. Rondom de gebouwen staan enkele struiken. Tijdens het verkennende natuuronderzoek zijn in en rondom het plangebied geen bijzondere of beschermde plantensoorten waargenomen.

Grondgebonden zoogdiersoorten

Het plangebied is onderzocht op sporen van grondgebonden zoogdieren, zoals Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en Mol (*Talpa europaea*). Er zijn daarnaast enkele vraatsporen en holletjes waargenomen; het gaat waarschijnlijk om muizen. Streng beschermde soorten onder de Flora- en faunawet, zoals Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en Steenmarter (*Martes foina*), worden op basis van hun algemene verspreidingsgegevens niet binnen of direct rondom het plangebied verwacht.

Soorten als Ree (*Capreolus capreolus*) komen naar verwachting wel in de directe omgeving van het plangebied voor, de algemene verspreidingsgegevens laten zien dat ze ten zuidoosten van het plangebied waargenomen zijn. Op en rond de rivierduinen ten noorden en oosten van het plangebied leeft van oudsher Das (*Meles meles*). Binnen het plangebied is het voorkomen van dassen uitgesloten, het vormt geen geschikt foerageergebied voor de Das.

Sporen van zoogdieren in het plangebied, links een muizenholletje (achterzijde van de te slopen schuren), rechts een (oude) molshoop (in het plangebied waar de nieuwe woonboerderij voorzien is).

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals bijvoorbeeld holle bomen en gebouwen. In en rondom het plangebied zijn geen holtes in de bomen waargenomen. De te slopen bebouwingen op het terrein zijn zowel van de buiten- als binnenzijde geïnspecteerd. Er zijn hierbij legio geschikte mogelijkheden voor vleermuizen om in de bestaande bebouwing te komen.

In de linker afbeelding zijn de verschillende invliegmogelijkheden zichtbaar van schuur 2 in het plangebied, in de rechterafbeelding is de schuur aan de binnenzijde te zien (in gebruik voor opslag).

Vogels

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen of nestplaatsen van deze vogelsoorten volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (2009), zoals Havik (*Accipiter gentilis*), Buizerd (*Buteo buteo*) en Steenuil (*Athene noctua*), zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen en worden niet verwacht binnen het plangebied.

Bosuil (*Strix aluco*) komt hoogst waarschijnlijk wel in de directe omgeving voor (in de bossen ten noorden van het plangebied), de nestplaats van deze soort is echter niet jaarrond beschermd. De Grote bonte specht (*Dendrocopos major*) komt daarnaast ook voor in de bossen ten noorden van het plangebied.

Vogelsoorten als Houtduif (*Columba palumbus*), Merel (*Turdus merula*), Zwarte kraai (*Corvus corone*) en Roodborst (*Erithacus rubecula*) komen in de directe omgeving van het plangebied voor en kunnen in de opgaande begroeiingen op en rondom het terrein tot broeden komen. Daarnaast kunnen soorten als Merel en Houtduif, door de vele invlieg mogelijkheden, in de schuren nestelen en broeden. Nesten van deze vogelsoorten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn.

Vissen, amfibieën en reptielen

Het voorkomen van vissen in het plangebied is uitgesloten vanwege het ontbreken van water. Als landbiotoop voor amfibieën is het plangebied vanwege vele schuilhoekjes geschikt als verblijfplaats. Het is te verwachten dat het in dit geval alleen gaat om algemene amfibiesoorten als Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Gewone pad (*Bufo bufo*).

Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur is het voorkomen van streng beschermde amfibieën, zoals Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en Rugstreeppad (*Epidalea calamita*), binnen het plangebied redelijkerwijs niet te verwachten.

Als landbiotoop voor reptielen is het plangebied enigszins geschikt als verblijfplaats. In Nederland komen zeven soorten reptielen voor. Reptielen zijn koudbloedige gewervelde dieren. Ze hebben een geschubde huid. Die huid beschermt tegen te snelle uitdroging. Het leefgebied van reptielen bestaat over het algemeen uit ijle vegetatie. Die vegetatie moet voldoende schuilmogelijkheden bieden. En de plek moet snel opwarmen en voldoende open zijn om te kunnen zonnen. Vooral heide voldoet vaak aan deze voorwaarden. Ideale leefgebieden zijn overgangen tussen bossen en heide, structuurrijke vegetaties zoals oude heide, maar ook vervallen overgroeide steenstapels en muurtjes. Het plangebied voldoet hier slechts marginaal aan. Op basis van de marginale geschiktheid en de algemene verspreidingsgegevens worden geen beschermde reptielen in het plangebied verwacht.

Ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties.

5.3.2 Effectbeoordeling

In deze paragraaf wordt ingegaan op de te verwachten effecten die de ruimtelijke ontwikkeling heeft op aanwezig en de te verwachten beschermde natuurwaarden. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten.

Vaatplanten

Op basis van de huidige inrichting, de aanwezige biotopen en het gebruik van het terrein worden hier geen streng beschermde plantensoorten verwacht. Negatieve effecten op beschermde plantensoorten zijn daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

Grondgebonden diersoorten

Algemeen beschermde zoogdieren van beschermingsniveau 1 kunnen, zoals beschreven, op enige wijze in het plangebied voorkomen. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling.

Streng beschermde zoogdiersoorten worden op basis van hun algemene verspreidingsgegevens en hun biotoop voorkeur redelijkerwijs niet verwacht binnen of direct rondom het plangebied. Er worden geen negatieve effecten van de ingreep op streng beschermde zoogdiersoorten verwacht. Er is geen reden tot het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar het voorkomen van streng beschermde zoogdiersoorten.

Vleermuizen

In de te slopen bebouwing zijn geen geschikte verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen om weg te kruipen. Daarnaast is de ruimte te open en erg tochtig. Het is daarom niet te verwachten dat vleermuizen een vaste rust- of schuilplaats in de te slopen bebouwing hebben. Het plangebied maakt daarnaast geen noemenswaardig onderdeel uit van een foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied zelf vormt daarnaast geen lijnstructuur waar vleermuizen als vaste vliegroute van gebruik maken. De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling heeft daarom naar verwachting geen negatief effect op de huidige staat van instandhouding van vleermuizen. Er is geen reden voor het uitvoeren van een vervolgonderzoek naar het voorkomen van vleermuizen binnen het plangebied.

Vogels

Door de sloop- en bouwwerkzaamheden in het plangebied kunnen vogels gestoord worden wanneer zij aan het broeden zijn in de opgaande beplantingen in en

rondom het plangebied. Het is noodzakelijk om passende maatregelen te nemen met betrekking tot broedende vogelsoorten. Voor schadelijke werkzaamheden in het broedseizoen wordt geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is het voorkomen van vissen uitgesloten, derhalve zijn er door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen effecten op deze soortgroep te verwachten. Voor algemene amfibiesoorten zoals Bruine kikker en Gewone pad die eventueel in het plangebied aangetroffen worden (bijvoorbeeld onder blad- en takkenhopen) geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur is het voorkomen van streng beschermde reptielen, zoals Hazelworm (*Anguis fragilis*), binnen het plangebied redelijkerwijs niet te verwachten. Er zijn redelijkerwijs geen negatieve effecten op streng beschermde amfibieën en reptielen in het plangebied te verwachten.

Ongewervelde diersoorten

Omdat het plangebied geen waarde heeft voor streng beschermde ongewervelde diersoorten door het ontbreken van geschikte biotopen, zijn er geen negatieve effecten op deze soortgroep te verwachten.

5.3.3 Conclusie Flora- en faunawet

Binnen het plangebied komen geen streng beschermde planten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten voor. Derhalve zijn (negatieve) effecten door de ruimtelijke ontwikkeling op deze soortgroepen redelijkerwijs uit te sluiten.

Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren (dit geldt met name voor de sloop van de bebouwing, en het verwijderen van de aanwezige opgaande begroeiingen rondom de te slopen schuren) in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Indien dit niet mogelijk is, is het nodig om voorafgaand aan de werkzaamheden de opgaande begroeiingen direct rondom het plangebied (zoals in de eiken aan de Elzendweg) te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op of rondom het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

Voor alle soorten, dus ook voor soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan alle aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. Met inachtneming van de bovenstaande voorwaarden kan de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van zowel de sloop van het bestaande woonhuis als de bouw van een nieuwe woning in overeenstemming met het natuurbeleid in Nederland plaatsvinden.

6. LITERATUURLIJST

- Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' – Ligging en begrenzing:
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapsgebied.aspx?id=n2k68&groep=6>
- Ruimtelijke Verordening Gelderland:
http://www.gelderland.nl/Documenten/Kaarten_en_cijfers/Ruimtelijke_ordering/Verordening/15_EHS.pdf
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. (1992). Atlas van Nederlandse zoogdieren. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging – ISBN 90-5011-051-7.
- Teixeira, R.M. (1979). Atlas van de Nederlandse broedvogels. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland te 's-Graveland. De Lange van Leer BV, Deventer – ISBN 90-70099-19-5.
- Internetsites – verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur:
<http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://www.vogelbescherming.nl>
<http://sovon.nl/>
<http://www.ravon.nl/>

BIJLAGE:
RUIMTELIJKE PLANNEN EN NATUURWETGEVING

Ruimtelijke plannen en wetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;
- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt

conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of ondernemerssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
 - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
 - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen

alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde "Besluit Rode lijsten flora en fauna" is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

